

A „Franklin-Társulat” kiadásában
Budapestben megjelent és minden
könyvtárnál kapható:

A családi boldogság.

Mindenemü
asszonyok és leányok számára
Szerkesztette
Kalocsa Róza.

Ara füzve 80 kr. — kemény-
kötésben 1 frt.

Arany Kinestár

Nélkülözhetlen tanácsadó min-
den család és háztartás számára

Szerkesztette
Beniczky Irma.

Ara füzve 80 kr., köté 1 forint

A BUDAPESTI KERESKEDELMI AKADÉMIA

f. évi szept. hó 1-én az V. ker., Alkotmány-utca 11. sz. a. fekvő épületében harminczötödik
évfolyamát nyitja meg. — Midőn ezt a szülők és gyámok figyelmébe ajánljuk, megjegyezzük, hogy az intézet
célljai: a kereskedő pályára lépő fiatal embereket az általános műveltség alapján a kereskedői hivatásra, még pedig
ennek felsőbb ágaira is minden tekintetben alaposan előkészíteni, őket nemcsak értelmi és szakdolgozó, hanem
erkölcsi és nemzeti irányban is nevelni, és még melletti a kereskedésbe lépének, az iskolától telhetőleg gyakorlati
tekintetben is kiképezni. — A három évi tanulmányból álló intézet igazgatóság, szervezetét, szervezőit és a fel-
vételi feltételeket tárgyzó értesítőt az igazgatóság kívánatra bérmentesen megküldi.

Ugyancsak az igazgatóság készíttével ad felvilágosítást az intézetben fennálló és a fővárosi kereskedő-
testület, valamint az intézet vezérbizottsága által alkotott alapítványi tandíjmentes helyeket és a tandíjmentesség
elnyerését illetőleg. — Azon ifjak, kik az intézetben érettségi vizsgálatot tesznek, fel vannak jogosítva, hogy
halkötelezettségüket mint egyévi önkéntesek teljesítsék. — Az intézettel egyéves kereskedelmi szakfolyam áll
kapcsolatban oly ifjak számára, kik gimnasiunai vagy reáliskolai érettségi bizonyítványt nyertek vagy vala-
mely másnemű szakiskola végbizonyítványával rendelkeznek és tisztán a kereskedelmi szakdolgozókat egy év
alatt elajánítani óhajtják. Olyanok számára, kik valamely kereskedelmi tanintézetben érettségi vizsgálatot
tettek, vagy a fent említett egyéves szakfolyamot végezték, a keleti államok főbb nyelveinek és viszonyai-
nak megismertetése céljából külön „keleti kereskedelmi tanfolyam” áll fenn.

Budapestben, V., Alkotmány-utca 11. sz. 1891. augusztus havában.

4480

A budapesti kereskedelmi Akadémia igazgatósága.

RÉTHY JÁNOS
mérnök, nemzetközi
szabadalmi irodája.

BUDAPESTEN,
Erzsébet-körút 14. sz.
eszközi
új találmányok szabadalmaz-
ását és a szabadalmak megho-
szabítását bármely államban.
Elvállalja a találmányok ér-
tékesítését és védelmét. Min-
denemű felvilágosítással szolgál
szabadalmi ügyekben. — Véd-
jegyeket beajánlatot min-
den államban.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Bu-
dapestben megjelent és minden könyvtár-
nál kapható:

AZ ATYAFIAK

Csikó Gergely regénye.
Ara füzve 1 forint 50 kr.

34. SZÁM. 1891.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 23.

XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre — 6 *

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
fél évre — 4 *

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 6 frt
fél évre — 3 * Kétfoldi előfizetéshez a postailag
meghatározott vitéldi is csatolandó

1848/49-KI EMLÉKEK.

A szabadságharc emléktárgyainak kiállításáról.

KEGYELETES dolog volt 1848/9-iki szabad-
ságharcunk emlékeinek egybegyűjtésére
gondolni s azokat a nagy közönségnek
bemutatni. Kegyeletes, de nem könnyű dolog.
Az a dülő szellem, mely az ikonoklasztákat a
templomi képek megsemmisítésére ösztökélte, a
történetnek minden forduló pontjánál megnyi-
latkozik és érezteti romboló hatását. De oly

nagy mértékben, mint nálunk egész történetün-
kön keresztül, egyebütt aligha. A kereszténység
az ősi vallás emlékeiből reánk vajjon mit ha-
gyott? S mit a latinság régi nyelvemlékeinkből,
az ősi írásjegyeiből? A mit e korok hagyaté-
kának gondolunk, inkább sejtetem, mint tudás.

S nem vagyunk sokkal különben az Árpád-
kori és a vegyes házakbeli korszakból származó
emlékeinkkel sem. A tatárdúlás, a török had-
járatok elpusztítják e koroknak műkinseit, s ma
a leggondosabb buvárlat világánál sem bírjuk

képzeletünkben kiépíteni a műveltségnek azt a
templomát, melylyel a magyar nemzet ama kor-
szakokban birhatott.

Szabadságharcunktól, igaz, még csak egy
emberöltő választ el. De hiszen tudjuk, micsoda
vandalizmussal üldözött és tett semmivé a gyö-
zedelmes erőszak mindent, a mi történetünknek
é dicsőségben és fájdalomban oly véghetetlen
gazdag korszakára emlékeztetett. Egy-egy Kos-
suth-bankó, egy nemzetiszín kokárda, egy hon-
véd atilláról leszakadt gomb elegendő volt őri-

BUDAVÁR OSTROMA 1849 MÁJUS 21-ÉN. — A honvédek támadása a Teleki-ház alján levő lőrésre.

Egykoru rajz után készült festmény.

Hülyék tan- és nevelő-intézete
Budapest, I. kerület, Alkotás-utca,
a vörös kereszti-kórház mellett.
(Az intézet 16 év óta áll fenn.)
Gyenge- és tompaelméjűek sőt epilepti-
kusok (nehézkörösök) emberbaráti felvételt talál-
nak mérsékelt díj mellett. A nehézkörösök számára
újabb tapasztalatok szerint a hideg vízgyógyászati al-
kalmazatuk. Levélbeli megkeresésre azonnal vá-
laszt, illetőleg programmal szolgál.
Dr. Frim J., igazgató.

1891. aug. 176. sz. 1891. aug.
BUDAPESTI SZEMLE
a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszté
GYULAI PÁL.

TARTALOM:
Egy félszázad a magyarországi filozófia történeté-
ből. — Kvacsala Jánostól.
A szocializmusról. (II.) — Joób Lajostól.
Gróf Széchenyi István emlékirata a dohányregáléről.
— Közli Marczali Henrik.
Az aranyvaluta bevezetése Németországon. (I.) — Pis-
torty Móról.
Jenatsch György. (I.) Regény Meyer F. K. után, németből.
— S. M.
Költemények: Az öreg úr könyve. — Kozma Andortól. —
Postumushoz, Horatius után, latinból. — Fülöp Imrétől.
Erdély és az északkeleti háború. — Jakab Elektől.
Értesítő: Gr. Andrássy Gyula beszédei. — gh. — Gr. Szé-
chenyi István levelei. — b. m. — Gothard Jenő: A photo-
graphia gyakorlata és alkalmazása tudományos czélakra. —
L. I. B. — II. Kelemen László: Magyar vagy német
színház? — i.
Megjelen évenként 12-szer 10 ívnyi havi füzetekben. Előfíze-
tési ára bérmentesen küldéssel egész évre 12 frt, fél évre 6 frt.
Franklin-Társulat
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapestben.

Gyár:
MOSONBAN;
(alakult 1856).

KÜHNE E.
gazdasági gépgyára

Ajánlja a t. gazdaközönségnek az általán kedvelt népszerű és több mint 10,000
példányban elterjedt páratlan munkát végez egyedül valódi

„Hungaria Drill” sorvetőgépeit,
„BALANCE”-
Hungaria Drill
(Wabrosch szabá-
dalma) legjobb sor-
vetőgép a hegyes
vidékre. Sérva-
vetőgépeket, sa-
ját és ÁBERDEEN
rendszere szerint,
egyes, kettős és
hármass elvű.
LAACKE-
féle szántóföld-
és rétbetonát.

Rosták (új
Triumph szelelő
magtároló) kon-
kolyosók, szecs-
kavágók, répa-
vágók, darálóok,
kukorica-mor-
szolók és egyéb
gazdasági gépek
és eszközök nagy
készletben min-
denkorraktáron.
Árjegyzék kívá-
nra bérmenten

Főraktár:
BUDAPESTEN,
VI. váci-körút 21.

Kitüntette számos mezőgazdasági kiállításon.
Elismerések jooky-clubboktól.

KWIZDA
cs és k. szabad. Restitutionsfundia
(mosóvíz lovaknak)
1 palackkal 1 frt 40 kr.
KWIZDA
korneburgi marhatáp-pora
lovak, szarvasmarhák és juhoknak
1 doboz 70 kr. 1 doboz 35 kr.

Kwizda erő-tápláléka lovak és szarvasmarhák-
nak. — Ládikában 6 frt és 3 frt, s dobozokban
30 kr.
Kwizda lópata-vaselinje (pata-fentartó szer). —
Egy szelencével 1 frt 25 kr.
Kwizda pata-ragasza (mesterséges pataszart).
— 1 rúd 80 kr.
Kwizda sertéspora, a hizás előmozdítására s a
lefogyott állatok fölsegítésére.
Nagy doboz frt 1.20, kicsiny 63 kr.
Kwizda mosószappanja házi állatok számára. —
Egy darab 40 kr., kis szelence 80 kr., nagy sze-
lence 1 frt 60 kr.
Kwizda nyeregzsappanja, a nyereg és börszer-
szám tisztítása, fényesítése és főtartására.
Egy szelence 1 frt.
Az utazásoktól való védekezés szempontjából
ágyeljünk a főnnebbi védjegyre.
Kwizda Ferencz János, ker. gyógyszerész
Korneburgban, Bécs mellett,
a cs. és kir. osztrák és a kir. román udvar szállítója,
állatgyógyászatra nézve.
Főletét a Magyar királyság számára Budapest
Török József gyógyszerésztárában.
Nagyban és kicsinyben kapható a gyógyszerésztárak-
ban és drogistákban. 4298

Hirdetések felvételnek a kiadó-
hivatalban, Budapest, IV. kerület,
egyetem-utca 4. szám alatt.

Legjobb és Leghíresebb
Pipere Hőlgypor
La VELOUTINE
Különleges Rizpor
BISMUTAL VEGYÍTVE
CH. FAY, ILLATSZERESZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Sternberg A. és Testv.
Hangszer-Ipar
Budapest, kerepest-út 38

„Hazánk legkedveltebb savanyuvize”
A MOHAI
ÁGNES
FORRÁS.
Legjobb asztali és üdítőital.
Ő fensége József főherceg asztalán rendes italul szolgál.
Friss töltésben mindenkor kapható
ÉDESKUTY L.
cs. és kir. és szerb kir. udv. szállítónál, Budapest.
Ugyszintén minden gyógyszerésztárban, fűszerkeres-
kedésben és vendéglőben.

A szépség ápolására ajánlja a „SALVATOR”-
gyógyszertár Nasicen, Eszék mellett,

dr. Spitzer arczenő-
cső 35 kr., dr. Spit-
zer mosóvizet 40 kr.
dr. Spitzer valódi Sal-
vator-szappanját 50
kr., dr. Spitzer lyoni
rizalitjét 50 kr. és
80 kr., kézi pasztának,
mely 3 nap alatt minden
kezet finomra tesz, ára
60 kr., legfin. glicerín
arcször, egy doboz ára
60 kr. — Dr. Spitzer
arczenőcsője nasicen
(Eszék mellett) Salvator
gyógyszertárból telje-
sen ártalmatlan és nem
tévesztendő össze mind-
azon arczenőcsőkkel, melyek higanytartalmuk-
ból. Nem árt, ha minden tegylen és
minden palackon „Salvator”-
gyógyszertár Nasicen, Eszék mellett áll
írva. Csak a dr. Spitzer-féle szappan, kenő-
cső és mosóvizet kérje
a nasicen gyógyszer-
tárból. Szállítás csak
a nasicen (Eszék mel-
lett) Salvator-gyóg-
szertárból történik.
Felvilágosításnak
minden szépségkiba-
ról, és érdekes ropirát:
„TOILETTE-TITKOK”
ingyen. 3 Ismétela-
dóknak különös nagy
engedély. 3 forin-
ton felül bérmenten
1 forinton alul semmi
nem küldhető. — Co-
s. Küldeményünk
tartalma kívülről fel nem ismerhető.
A gyári előállítás és mindennapi
szállítás Nasicen (Eszék mellett) a
„Salvator”-gyógyszertárban történik.
Budapesti raktár Török József gyógyszerésztára, király-utca 12.

BUDAVÁR AZ 1849-KI OSTROM UTÁN.

Egykorú festmény után.

zóját a legnagyobb veszedelemből sodorni, hát még egy elrejtett fegyver, egy forradalmi kép, nyomtatvány, vagy iromány, vagy éppen honvédszóló!

Elvakult dühvel szimatoltak minden legkisebb csekélység után, több mint egy évtizedig, s a hol ráakadtak, elpusztították, mintha valami veszedelmes szikrát láttak volna benne, mely újra fölszithatja az elfojtott lángokat.

Pedig nem is volt sok pusztítani való. Az „inter arma silent muse” nálunk ez időt tekintve keservesen bevált. A mi nemzeti erő rendelkezésre állt, az politikában foglalkozott s a csatárenken talált elfoglaltatást. A szabadságharc magasztos jeleneteit művészi alkotásokban megörökíteni nem volt idő, s ember sem akadt. Maga az irodalom is főként a hírlapokra, proklamációkra, hadi jelentésekre s hivatalos kiadványokra szorítkozott. Nagy számmal alkotni olyan emlékeket, melyek e korszak dicsőségét hirdessék, a történelemcsinálás e lázas hevében nem volt érkezés, azután pedig nagyon sokáig nem volt lehetőség.

Szinte csodálni lehet tehát, hogy ily előzmények után magános gyűjtők hazafias buzgóságának annyi termet sikerült megtölteni szabadságharcunknak főmaradt emlékeivel, a mennyi most a fővárosi vigadó helyiségeiben élénk táru. A honvédek fegyverzetének gyűjteményéből hiányzik ugyan az ágyú — nem is tudjuk, van-e még az országban vagy egy valahol? — a honvédség zászlói három ép példányban vannak képviselve; de már fölszerelés, továbbá nyomtatvány, irat, különösen pedig a képek oly nagy számmal s oly nagy változatosságban láthatók, a minőt hinni is alig mertünk volna.

Megmagyarázza a különös jelenséget, főképp pedig a képgyűjtemény gazdagságát, az, hogy annak megnöveléséhez a külföld is jelentékeny kontingenssel járult hozzá. Első sorban maga az ellenség. Az osztrákok bálmulatra méltó buzgalommal adogatták ki csatateri bulletinjeiket, ékesen megillusztrálva, sokszor igazán művészi kéz által. A meglehetősen nagy alakú képek fölé a csatateri jelentés folyó száma van följegyezve, a kép alatt pedig a magyarázó szöveg. E képek

kivétel nélkül osztrák győzelmeiket, osztrák hőstetteket hirdetnek, s oly nagy számmal vannak, hogy egy egész falat elborítanak. Önkéntelenül merül föl az emberben a kérdés, hogy ennyi diadal, a magyaroknak ily sok névleges tönkverése után, hogyan történhetett mégis, hogy az osztrák diadalmas hadaknak ki kellett az országból takarodni, s teljesen megmagyarázhatatlanná válik az a kérdés: miért volt hát szükség muszka segítségére?

De nem csak az osztrákok járultak hozzá az 1848/49-ki harc emlékeinek, noha irányzatos, megörökítéséhez és pedig nemcsak sokszorosított, hanem művészi kezek által festett képekkel is, — a minők pl. a Pettenkofer olajfestményei, — de látjuk, hogy Olaszország, hogy Anglia, hogy Amerika is mily nagy mértékben érdeklődtek szabadságharcunk fejleményei iránt. Művészi sorozata van az oly képeknek, melyek a magyar honvédség s az ellene harcoló osztrák, orosz és nemzetiségi elemekből toborzott hadak különböző típusait mutatják valami fegyvernemből, olykor festői csoportosításban.

A komoly tárgyú képek: festmények, rézkarcok, fametszvények, nyomatok sorát néha egy-egy szatirikus felfogású rajz szakítja meg, allegorikusan ábrázolva egy-egy jelenetet, eszmét vagy helyzetet. Ezek többnyire külföldiek. De vannak közöttük eredeti magyarok is, a többi közt a nemrég elhunyt gróf Andrássy Manónak az időben tollal rajzolt torzképei.

A családi ereklyék nagyobb száma szintén képekből áll, melyeket sikerült elrejtetni a kutatás elől, úgy, hogy szabadságharcunknak alig van nevezetesebb szereplője, a kinek arcképe ne volna megmentve az utókor számára. Magáról Kossuthról, különböző korszakokból, több százféle arckép látható a kiállításon.

A „Vasárnapi Ujság” kezdetől fogva hazafiúi kötelességének tekintette szabadságharcunk emlékeiből azt, a mit értékesnek talált, működési körének megfelelő módon megőrizni s átadni a nagy közönségnek. Ezúttal is egész sorozatát nyitja meg a részt az irodalom, részint a művészet körébe vágó emlékeknek, így akarván hozzájárulni megismertetéséhez annak

a becses anyagnak, melyből szabadságharcunknak igaz és hű képét megalkotni a jövőendő történetírójának feladata leendő.

Budavár visszavétele.

Komárom felszabadítása után csak Buda vára volt az egyedüli pont, melyet az ország belsejében még az osztrákok tartottak megszállva. Vajjon nem lett volna célszerűbb a Nagy-Sarlónál megvert ellenséget Bécs kapui alá szorítani? ez oly kérdés, melynek taglálásával e helyütt foglalkozni nem akarunk.

Május 2-ikán Görgői fővezér 31,000 emberből álló seregével Buda ostromára megérkezvén, részint Ó-Buda, részint pedig a Buda körül fekvő hegyekben és völgyekben üttött táborot.

Miután a budai várba szorult 4800 főből álló osztrák seregről méltán föl lehetett tenni, hogy a majdnem tizszeres túlerő láttára haszontalan vérontásra nem gondol s a várát tisztességes feltételek alatt fel fogja adni: Görgői egy férfias hangon írt levélben felszólította Henczi tábornokot, Budavár parancsnokát, a vár feladására, — de az erre adott válaszból azt lehetett érteni, hogy a vár birtokába könnyű szerrel alig lehet jutni.

Erre eleinte Kmetty tábornok fél hadosztálya lőn kiküldve a vár alján fekvő vizmü elfoglalására, de a támadás ideje kémei által elárultatván, a rohamoszlopokat a várhegy oldalán oly iszonyú tüzeléssel fogadták, hogy honvédek minden vitézségük dacára is visszavonulni kényszerültek.

Nem maradt egyéb hátra, mint a várát rendes ostrom alá venni, és e célra a bástyák valamelyik részén rést lövetni. Az e célra kiszemelt helyen az időközben Komáromból megérkezett ostromútegek megkezdtek működésüket, mire Henczi Pest városát azon ürügy alatt, hogy onnan a vár felé lövések intéztettek, több ízben, nevezetesen május 12-én és 13-án, órákig bombáztatta és lövette. A Dunasoron álló épületek nagyobb része lángba borult, s miután a vár-fokáról folyton oda intézett lövések miatt az oltás lehetetlenné vált, az égő épületek végképpen elpusztultak.

A fővezér elhatározta, hogy május 16-án rohamot intéz a vár ellen, mely kísérlet azonban szintén rosszul ütött ki. Ez alatt a réstörő útegek folyton működtek, s már előre ki lehetett a napot számítani, melyen a résen való rohamnak sikerülni kellend.

Az elhatározó támadás május 21-én reggeli 1/4 4 órakor történt. Előtte való napon és éjjel valamennyi ostrom-úteg szakadatlanul tüzelt, különösen pedig éjjel után két órakor oly erővel folyt a tüzelés, hogy a helyőrség csak ritkán felelhetett egy-két lövéssel. Az első támadást Knezić tábornok hadteste intézte a Bécsi-kapu ellen. Maga a tábornok nem vett benne tetteges részt, mert tulajdon tettevérecesse az osztrák helyőrség soraiban szolgált. Mindazonáltal a támadásra való intézkedéseket csapatjai számára ő adta ki.

A Szent-Gellért-hegy felőli bástyákat s egy-szersmind a vár főkapuját a mellette lévő vár-kerttel együtt, Aulich tábornok rohanta meg. Kmetty a Vizivárosban újra a vízvezetékét iparkodott hatalmába keríteni, Nagy-Sándor József tábornok az első hadtest gyalogságával a budai hegyek oldalán lévő rést és ennek tájékat egészen a Nándor-kaszárnyáig támadta meg. A harc legválóságosabb pontja természetesen a Teleki-ház alján lévő résnél volt, melyen a támadó honvédeknek fölfelé kellett rohanniuk, a nélkül, hogy a bástyák mögött fedett helyen álló osztrák katonákra lőhettek volna. Az iszonyu kártács és puskatüz már másfél óráig tartott, midőn eleinte egyes oszlop, utóbb több zászlóalj a mostani udvari istállók és József főherczeg

EGYMAGAMBAN...

Egy magamban állok, mint a mutatófa, Messzenyúló, szürke országút felén, Körül a világot már nagy idők óta, Néma lemondással, szótlan nézem én. A mik jönnek, mennek, engem föl se vesznek, S nem vigyázom én sem a jövőt, menőt, Czimbórád én bennem már nem is keresnek És az én szívemnek idegenek ök.

Pedig jól tudom, hogy ismer valamennyi, S közlök még én is sokat ismerem, Dohányom pipámi, dalom énekelni, Hány-szor jöttem hozzám e jó emberek! A mg ifjú álmodok zsongtak sziveinkben, Meghasonlás nem fért soha sem közénk; Jött a férfi-élet és azóta minden Földhöz ragadt dolgon összeütöközünk.

És a hányan voltak, annyi utra keltek, Csak én maradtam a régien egyedül, S szívem — bár azóta sok könyvvel telt meg, Mostanában is csak oly könnyen hevül: Szeretem a jót, s gyűlölöm a rosszat, Csak úgy, mint a mikor még ifjak valánk, Az én ideálom szét nem foszladoztak És lelkesülésem nem volt szalma-láng,

Ki a lubás benne, hogy el kelle válni: Én-e, vagy talán a régi czimbórá? Nem tudom, de érzem, hogy az ok akármí, Én nyugton mehetek útamon tovább. Én az én hibámat bevallhatom nyíltan: Nem éreztem mást az igazon kívül, Szeretni csak szívem gyönyörével birtam. Gyűlölni csak szívem sötét mélyiből.

SZABÓ ENDRE.

EGY EXPEDICZIÓ TÖRTÉNETE 1849-BEN.

Irtá id. Ábrányi Kornél.

1849 január hó másodikát irtuk. Kegyetlen, még az ideit is jóval felülmúló hideg uralkodott, s az akkori, még nem egyesített két főváros utcáin némán továbbhalog lakosság arcáról csak levertséget, mely bánatot s kétségbeeséssel határos önmegadást lehetett leolvasni. De volt is rá ok elég. Perczel Mór, ellenséges túlerővel szemben, Budapest közelében elvesztette a moóri véres csatát. Ennek következtében a főváros védelmére lesiető felső-dunai magyar sereg Görgői Arthur vezénylete alatt tervet és frontot változtatva, Váczon keresztül a bányavárosok felé vette útját s ott világgá bocsátván hirdet proklamációját, a maga kezére kezdett hadi működést, mit sem törődve a főváros, a Bathányi, Deák, Széchenyi, Eötvös, Klauzál visszavonulásával csonkán maradt s tényleg feloszlott magyar miniszterium, a honvédelmi bizottság s a többi magyar hadtestek további sorsával. A kormány, melyet egyedül Kossuth képviselt, s a megriktult parlamenti alsó és felsőház, Debreczenbe költözött mindenestül, irtóztató nehézségek, zűrzavar és ezerféle kiállott szenvedések kíséretében. Szóval: olyan volt a főváros képe, mint temetés után a halottas ház. Gyász, reménytelenség, aggodás, bizonytalanság és sötét jövő sejtelve borult minden ember kedélyére.

A művészeti pálya, mely azelőtt csak egy évvel is még annyi fényes képpel kecsegtetett, mint a pusztán elhamvasztott csádra romjaiból égre meredő tűzfal állt előttem, magamra hagyva vigasz, támasz és remény nélkül. Ily hangulattal s a vált feletti kínos lelki töprengéssel bolyongtam fel s alá a felt jeltett napon a néptelenné vált Váci-utczán, midőn egyszerre szemben álltam magamat egyik legbensőbb barátommal és pályatársammal, Szerdahelyi Edével, ki egyike volt a leggeniálisabb magyar művészeknek s szintén egyike az előkelőbb gentry-családok ama tagjainak, kik a 40-es évek pezsgő

és eszményekért lelkesülni tudó korszakában a művészeti pályát tűzték ki életcélul.

— Szervusz, Edel! hogy vagy ebben a szibériai hidegben? Mit művelsz, mit tervezel? Zongorád billentyűivel játszol-e most sokat? — kérdezém tőle, köszöntve őt szívélyesen.

— Mondd inkább, barátom, hogy zongora helyett a fejemmel készülök játszani, — felelé az ő szokott sztoikus mosolyával, — mert holnap indulok egy olyan félig politikai, félig katonai s félig fináncziális expedícióval, melyhez művészi minőségben vagyok beosztva, s mely épen alkalmas arra, hogy az ember soha többé vissza ne hozza a fejét. De hát te mit művelsz? Hová mégy? Mi a szándékod? — kérdezé tőlem meleg érdeklődéssel.

— Hja! barátom, ha én azt tudnám, — válaszolám egykedvűen, — rögtön beállnék politikai prófétának. Egyebet nem is tudok annál, mint hogy azt sem tudom, mi történik velem holnap.

— Nem volna kedved, — folytató Edel barátom, — zongora helyett velem együtt szintén a fejjeddel játszani? Főnököm épen egy megbízható egyént keres, a ki nemesak a zongorához, hanem a tollforgatáshoz is ért, s engem bizott meg e feladattal. Ha tetszik, jer velem, azonnal bemutatlak neki: mint legjobb barátomat, s ezzel vége bizonytalan helyzeteknek. Főnököm szerte ismert főúr és gentleman, megbízható benne valamint ő is te benned.

— Gilt! — felelém kezemet tenyereibe csapva, — készséges örömmel elfogadom hazánk szent ügyéért a fejukkal való zongorázást; menjünk!

Tíz percz multával aztán a már akkor is jól ismert és virágzott „István főherczeg” szállóban voltunk, s én rövid bemutatás és szóbeli megállapodás után, a kérdéses expedíció kilenczedik tagjául lettem fölavatva.

De hát mi volt a célja ez expedíciónak? ki volt a feje? miért s hogyan lett szervezve? kik voltak a tagjai? mi okozta meghiusulását és szétzülését? Mindjárt meg fogjuk látni.

Midőn Bécs 1848 október havában Bem tábornok visszavonulása és Magyarországra jövele után kapitulált, s mialatt a nagyrészt rögtönzött s még fegyelmetlen felső-dunai magyar sereg a schwechati vesztett ütközet után újból szervezkedve lassu menetekben a főváros felé hátrált: azalatt az osztrák egyesült seregek fővezére, herczeg Windischgrätz is december havában már minden oldalról koncentrálván erejét, szintén egyenesen Pest felé tartott Görgői nyomában. A kormány szorongatott helyzetében minden számbavehető támogatást, segítséget igénybe vett, a hol csak mutatkozott, főleg pedig az olyat, mely az ország határainak megvédésére szolgált az ellenséges érzelmi nemzetiségekkel szemben.

Ez időben, Bécs eleste után, az ottan hősiesen viselkedett aula-csapatok zöméből alakult, későbbi német és lengyel légio mellett, mindenféle más nemzetiségű forradalmi elemek is beözönlöttek az országba, hogy mindenféle vállalkozási terveknek megnyerjék főleg a tábori teljhatalmú kormánybiztosokat.

A felső-dunai magyar hadsereg kormánybiztosa akkoron szabadságharcunk egyik legkimagaslóbb alakja és vértanúja: a hősként Csányi László volt. Az itt szóban forgó expedíció is az ő eszméje volt, s az ő irányítása szerint jött létre. Arról értesült ugyanis, (hitelesen-e vagy sem? ennek eldöntését nem vitatom) hogy a sziléziai és galíciai titkos forradalmi komiték tekintélyes, összetoborzott sereggel rendelkeznek, a határon és hátul támadja meg nemcsak a lázadó pánszláv, hanem még a felső-hérme-

Erre is csak a benne örökké forgó gondolat, hogy *keress!* — vette rá, mert még az utolsó pillanatban, midőn szavait kiejtette, nem tudta, mily módon hajthatja végre vakmerő tervét.

— Ha Zucarraga élete egy vagyont megér, — tévé hozzá Araquil, — akkor azt a vagyont meg akarom kapni.

— Zucarraga élete ennél sokkal többet ér, — felelé a tábornok, — ő sok ezer katona életét tartja kezében, kiket ördögös mesterségeivel megöl, a nélkül, hogy ez ellen valamit tehetnék. Zucarraga az ellentállás, Bilbao kulcsa, a folytonos mészárlás intézője, egy szóval minden! Nem parancsolhatok veled, mert nem vagy katona, de ha végrehajtod, a mit ígértél, szavaimat nem fogom elfelejteti; bármikor bátran felkereshetsz.

— Meglesz, még pedig nem sokára. Viszontlátásra, tábornok úr!

Az öreg Garrido, Araquil távozása után, azon tűnődött, vajjon ez az ember nem volt-e kém.

Araquil agyában, mialatt a várva-várt alkalmat leste.

Egy sötét éjszakán nagyon is közel járt a félig romba dőlt házhoz, melyben Zucarraga aludt, és az őrszem golyója oly közel füttyült el feje mellett, hogy bal füléből egy kis darabot el is vitt. A sebbel nem törődött, csak azt restelte, hogy a karlista őrszem észre vette. Ha ez nem történik, átugrott volna a falon, és akkor Zucarraga veszne van. Így azonban előről kellett a dolgot megkezdni.

Nos, ez nem baj, majd holnap újra eljön. Csakhogy e napot Garrido az éjjeli támadásra szánta. Araquil, egy árokban meglapulva, minden áron Zucarraga közelébe akart jutni, még pedig ugyan akkor, midőn Garrido roham-oszlopai a karlisták ellen megindulnak. Az első lövésekre Araquil meghökkent, a többiekre már csak örömmel gondolt.

Ha a katonák verekednek, Zucarraga bizonyára ki fog jönni, hogy embereit az ellenségre vezesse.

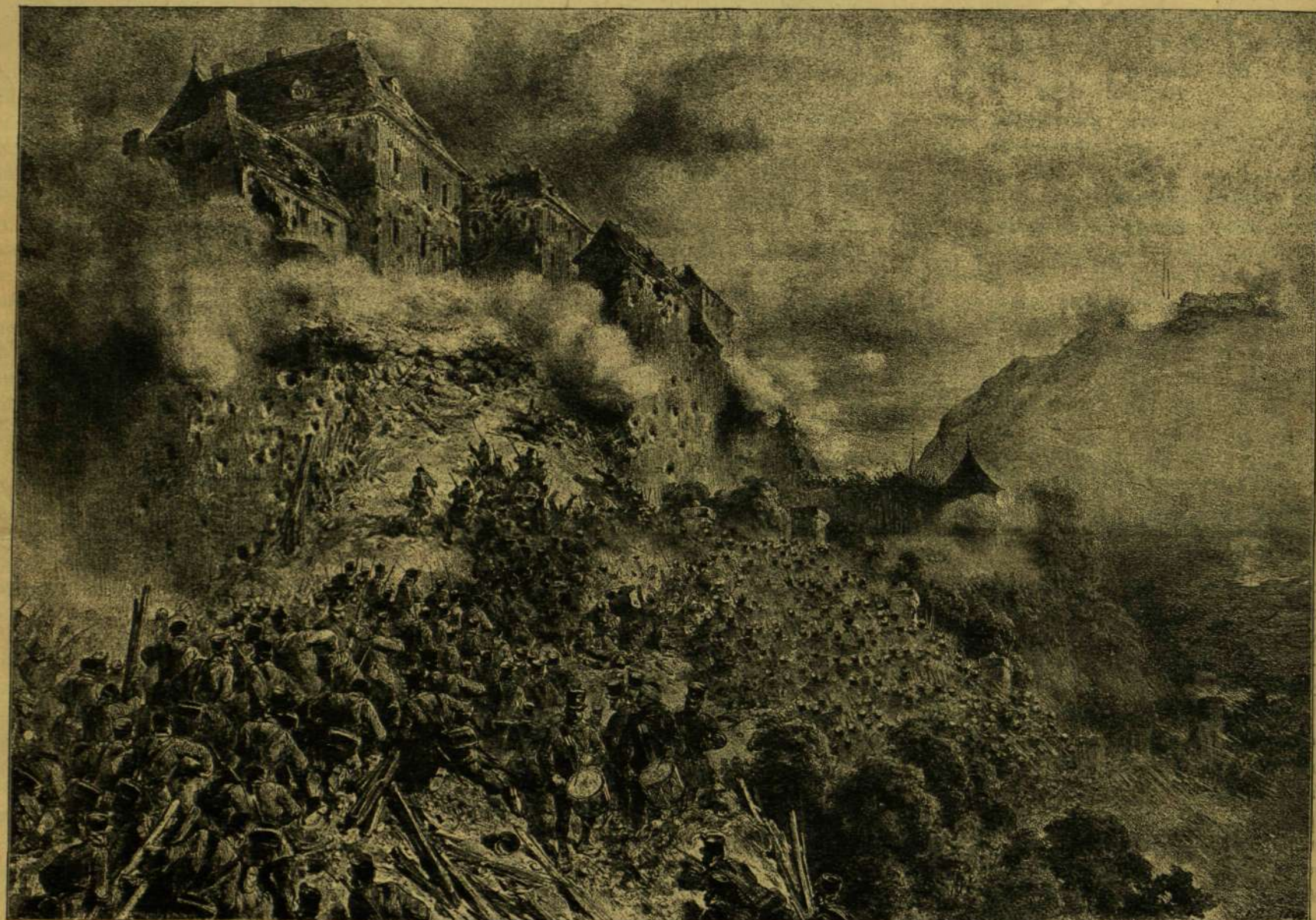
az éjjel hiveit szóval és tettel a harez közepette bátorította, most két tiszt által támogatva, alig mozoghatott.

Araquil, kit a hegy oldalán Garrido több katonáival együtt elfogtak, alig két lépésnyire maga előtt látta Zucarragát, kinek életére törti akart.

Kését azon pillanatban hajította el magától, midőn a karlisták elfogták. Így tehát azzal viaszalta magát, hogy: majd máskor! Ámde, miután a sok katona közt csak ő maga volt egyenruha nélkül, majdnem biztosra veheti, hogy mint kém a legközelebbi fára felkötik, vagy legjobb esetben fejbe lövik. Ígyformán tehát vége mindennek, Pepa másé lesz, vagy mint agyszűz hal meg.

Araquil néma megadással kísérté szemével Zucarraga alakját, a kit tisztjei most a földre leültettek.

(Vége következik.)

BUDAVÁR OSTROMA 1849 MÁJUS 21-KÉN. — A honvédek támadása a bécsi-kapu felől.

Pettenhoffen rajza.

Araquil esakis arra gondolt, hogy Zucarraga élete egy vagyont ér, s habár a pénzt valamely nyers hagyományál soha többre nem becsülte, most azért sóvárgott utána, mivel e nélkül Pepát el nem nyerhette.

Eltűnt Hernaniból, senki sem tudta, hová lett. Több napig oda maradt és Garrido azt hitte, hogy bolondul volt dolga, ki előtte bátorságával tüntetni akart.

Egyszer éjjeli támadást tervezett Zucarraga ellen, kit álmában akart meglepni; hadd folyjon a harez sötétben, csak a puskalövések világításánál.

Ezalatt Araquil a karlisták sánczai körül ólalkodott. Késén kívül egyéb fegyver nem volt nála, de ezt oly ügyesen tudta tíz-tizenöt lépésre hajtani, hogy a czélt soha el nem hibázta. Ha Zucarraga erre talál jönni, halál fia és Garrido a helyzet urává lesz. Mit neki Zucarraga élete?

A háború ügyével, késsel, vagy puskával mindig csak háború marad. Jogom van élni, ha életemet feláldozom.

Ilyen és ehhez hasonló gondolatok forogtak

ilyenkor könnyen hozzáférhet; egy dőfés és mindennek vége van, még pedig nem is az orgyilkosok módjára, hanem nyílt csatában.

Ez éjjel elkeseredve harcoltak. Garrido katonái szurony támadással rohanták meg a karlisták sánczeit. Azt hitték, hogy Zucarraga embereit meglephetik. Kardok, szuronyok és revolverek dolgoztak a sötét éjszakában, az emberek egymást ölték, a nélkül, hogy ellenfeleiket felismerhették volna. Spanyolok közt az efféle harc nem tréfa dolog, hanem a legiszonyubb mészárlás, melyet csak képzelni lehet. És mindez sokáig tartott. Mire kivirradt, a kormány serege ismét visszavonult. A szegény ördögök hiába verekedtek, mert a támadás sehogy sem sikerült. Garrido újra sirathatta gyermekeit.

A karlisták ellenben eget verő örömrivalgásokkal üdvözölték a felkelő napot, mely újabb győzelmüket fényével elárasztotta.

Egyszer csak a lárna megszűnt. Senki sem kiabált és nem üjjongott. Zucarragát, a legyőzhetetlen vezért sebesülten, a mint mondták, törött lábbal vitték sátrába a csataterőről és ő, ki még

EGYVELEG.

* A nagy sáskajárás politikai zavarokat is okozott Marokkóban. A mórok régi hite szerint egy Jeraidusza nevű, Szahariában lakó törzs rendelkezése alatt állanak az összes sáskák s ezek most boszúból küldték a falánk állatokat Marokkóra, mivel a szultán elfeledte elküldeni számukra a szokásos évi ajándékokat.

* A buddhista papok nagy agitációt fejtenek ki az ellen, hogy a hinduk Európát meglátogassák. A mysorei rajah, egyike a legtekintélyesebb belföldi fejedelmeknek, kénytelen volt ennélfogva Európába utazása előtt egy sereg tekintélyes papot összehívni tanácskozársra, kik kellő ajándékok után engedélyt adtak neki az utazásra.

* A görög trónörökös neje Zoöfia porosz hercegnő a görög papok beleegyezésével egyszerűen úgy tért át a keleti görög hitre, hogy fejét vízzel öntötték le, most azonban a konstantinápolyi patriarcha oly erőlyesen tiltakozott a görög synodus hitközönyösége ellen, hogy a trónörökösné kénytelen volt újból megkeresztelkedni oly módon, hogy egész testét viz alá merítették.

1848/49-KI EMLÉKEK.

A sturecei átkelés 1849 január 26-án.

Alig hiszszük, hogy I. Napoleonnak az Alpeseiken való átkelése óta, midőn seregével a lombardiai fensíkon Wurmser tábornok alatt tétlenül veszteglő osztrákokat meglepte, valamely nagyobb csapattest oly sikerült hegyi átkelést hajtott volna végre, mint 1849 január 26-án a felső-dunai magyar sereg zöme *Görgei* vezénylete alatt a Garamvölgyből, a *Sturecz* hegyen át a Vág völgyébe.

Ugyanis *Görgei*, kinek utóvédét a nálánál sokkal erősebb *herceg Jablonowski* és *Wyss* osztrák dandárok folyton zaklatták, a nélkül, hogy ellenük a hegyes és sziklás terepen nyílt

kat kellett kirendelni, mert a fogatok lovai a fagyos uton nem mozdulhattak. Néhol az ágyúkat és társzereket szét kellett szedni, vagy pedig a keskeny hidakat megtoldani. Ekként ezernyi bajjal és nehézséggel küzdve, a hosszú hadoszlop és szekérsor, távolról tekintve, egy végtelen tagu óriáskigyóhoz hasonlított.

Daczára mindezen rémitő nehézségeknek, melyek nem egy katona életébe kerültek, a sereg tizenhat órai folytonos menetelés után végre a hólepte heggyerinczre feljutott.

Görgei tábornok mindenütt jelen volt, intézkedve, tankésolva, biztatva s ösztönözve legénységét. Katonai kisértekből *Duka Tivadar*, *Bakody Tivadar* s *Tomsich István* vezérkari tisztek, nemkülönbön *Bayér* ezredes ernyedetlenül támogatták a fővezért.

hadserg hadjárata a *Sturecz*en. » Francziául: « *Passage de l'armée hongroise par le mont Sturecz* » (A magyar hadsereg átkelése a *Sturecz* hegyen), mely utóbbi aláírás mindenesetre sokkal helyesebb, mint a magyar.

Olasz allegorikus képek az 1848/49-iki magyar szabadságharczról.

Olaszországban az 1848/49-iki szabadságharcz alatt egy Magyarországra vonatkozó allegorikus képsorozat jelent meg, melynek nagyobb része a mostani szabadságharci emlékek kiállításán látható.

Ezek közül néhányat bemutatunk.

Az 1-ső kép (*L'uragano* = *A szélvész*) a magyar mozgalom kezdetét jelezi, midőn a rablánczait széttört nemzet harezra készül.

1850-ben Londonban megjelent képsorozat.

A MAGYAR HADSEREG ÁTKELÉSE A STURECZ HEGYEN 1849 JANUÁR 26-ÁN. — Kovács Lajos rajza.

csatát elfogadhatott volna, elhatározta, hogy minden áron a Vág völgybe nyomul, hol a már előbb oda jutott *Guyon*-hadosztály meglehetősen kedvező állást foglalt el.

Ámde a Garamvölgyből a Vág völgybe csak a *Sturecz* hegyen át lehetett legrövidebb uton eljutni, mi téli időben, kivált pedig az 1849-iki rendkívüli zordon időjárásban, sok bajjal járt. A négyezer lábnyi magas, helyenként öt láb mély hóval fedett *Sturecz*en átvezető országút számos hegyi patakokon, iszonyú mélységek mellett kigyózik a meredek sziklafalak között és sok helyen alig hét láb széles.

A gyalogság úgy a hogy, csak haladt; a huszárság kézen vezette lovait, melyeknek szeméit némely helyen be kellett kötni, nehogy megbokrosodva a mélységbe zuhanjanak, de már a tüzés és nehéz társzerek csak kimondhatatlan erőfeszítéssel juthattak előre.

Egy-egy tizenkét fontos ágyúút felvonásoszlására a gyalogságból felváltva egész zászlóalja-

A hegy éjszakai lejtőjén újabb erőfeszítésre volt szükség, hogy nehéz ágyúk, társzerek a sikamlós, meredek lejtőn baj nélkül lebecsáttsanak. Mindezen akadályok legyőzése után a hadtest éjjeli tíz órakor lejutott a hegy tövébe és *Alsó*-, *Felső*- és *Közép-Revucza* helységeken von éji szállást.

A szegény módu tót lakosság mindenét megosztotta a fáradt legénységgel, s a ki ama nevezetes éjszakán *Revucza*n táborozott, nem felejtette el a szíves vendéglátást, melyben az itteni lakosságnál részesült.

A szabadságharci emlékek mostani kiállításán látható kép *Kovács Lajos* rajza után (kőre rajzolta *Köhler*) 1850-ben Londonban *Day and Son* udvari műkereskedőnél jelent meg. A képen a különféle katonai alakok nincsenek ugyan tökéletes történelmi hűséggel feltüntetve, de annál jobb a hegy akkori terepviszonyainak ábrázolása. Az eredeti képen a következő aláírás olvasható magyarul: « Magyar

A 2-ik kép (*Il braccio del popolo* = *A nép karja*.) a mintegy a földből előteremtett véderő keletkezését mutatja.

A 3-ik kép (*Un principio comune* = *A közös elv*) a lengyel szabadsághősnek, Dembinskynek a magyar hadsereg fővezérévé avatását dicsőíti.

A 4-ik kép (*Tertia al cuore* = *Szíven találva*.) Olaszország és Magyarország felszabadulását és az osztrák sas leveretését jelképezi.

Az 5-ik képen (*Il sanguinario* = *A vérszopó*) a bresciai kegyetlenségeiről Olaszországban hiénának elnevezett Haynau Magyarország vérért szívja.

A 6-ik képen (*L'elemosina* = *Az almszina*) a megtépett osztrák sas az orosz medvétől, kinek logikája nyers erő, segítséget kér.

A 7-ik képen (*L'offerta sanguinosa* = *A véres áldozat*.) a Szent György keresztjével feldíszított orosz medve Magyarország levágott fejére tátja ki száját.

A 8-ik képen (*Le armi d'oro* = *Az arany fegy-*

Gyár:
MOSONBAN;
(alakult 1856).

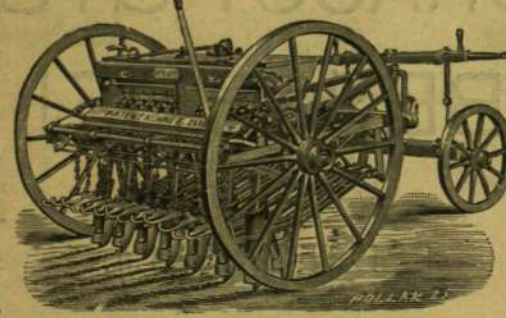
KÜHNE E.
gazdasági gépgyára

Főraktár:
BUDAPESTEN,
VI. váci-körút 21.

Ajánlja a t. gazdaságosoknak az általán kedvelt népszerű és több mint 10,000 példányban elterjedt páratlan munkát végző egyedül valódi

„Hungaria Drill“ sorvetőgépeit,

„BALANCE“
Hungaria Drill
(Wabrosch szabaldalma) legjobb sorvetőgép a hegyes vidékre. Szorvetőgépeket, sajtát és ÁBRÉDEKEN rendszere szerint, egyes, kettős és hármas ekéit.
LAACKE-féle szántóföld- és réthorontait.

Rosták (új Triumf szelelő magtárolók) kon-kolyozók, szecskavágók, repavágók, darálók, kukorica-morszoló és egyéb gazdasági gépek és eszközök nagy készletben mindenkor raktáron. Árjegyzék kíváratra bérmentve.

Sternberg A. és Testv.
Hangszer-Ipar
Budapest, Kerepesi-út 36

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Legjobb és Leghíresebb
Pipere Holgypor

La VELOUTINE

Különleges Részor
BISMUTTAL VEGYÍTVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Legolcsóbb magyar és német zsebszótár!

A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

TIPRAY JÁNOS.
NÉMET-MAGYAR
ÉS
MAGYAR-NÉMET
ZSEBSZÓTAR.

Második kiadás.

A két rész egy kötetbe fűzve 60 kr., egy vászonkötésben 80 kr.

A BUDAPESTI KERESKEDELMI AKADEMIA

f. évi szept. hó 1-én az V. ker., Alkotmány-utca 11. sz. a. fekvő épületében harminczötödik évfolyamát nyitja meg. — Midőn ezt a szülők és gyámok figyelmébe ajánljuk, megjegyezzük, hogy az intézet céljai: a kereskedő pályára lépő fiatal embereket az általános műveltség alapján a kereskedői hivatásra, még pedig ennek felsőbb ágaira is minden tekintetben alaposan előkészíteni, őket nemcsak értelmi és szaktudományi, hanem erkölcsi és nemzeti irányban is nevelni, és még mielőtt a kereskedésbe lépének, az iskolától telhetőleg gyakorlati tekintetben is kiképezni. — A három évi tanfolyamból álló intézet igazgatását, szervezését, tantervét és a felvételi feltételeket tárgyzó értesítőt az igazgatóság kíváratra bérmentesen megküldi.

Ugyancsak az igazgatóság készséggel ad felvilágosítást az intézetben fennálló és a fővárosi kereskedő-testületek, valamint az intézet vezérő-bizottsága által alkotott alapítványi tandíjmentes helyeket és a tandíjmentesség elnyerését illetőleg. — Azon ifjak, kik az intézetben érettségi vizsgálatot tesznek, felvételre jogosítva, hogy hadkötelezettségüket mint egyévi önkéntesek teljesítsék. — Az intézettel egyéves kereskedelmi szaktanfolyam áll kapcsolatban oly ifjak számára, kik gimnásiumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítványt nyertek vagy valamely más nemzeti szakiskola végbizonyítványával rendelkeznek és tisztán a kereskedelmi szaktudományokat egy év alatt elsajátítani óhajtják. Olyanok számára, kik valamely kereskedelmi tantervezetben érettségi vizsgálatot tettek, vagy a fent említett egyéves szaktanfolyamot végezték, a keleri államok főbb nyelveinek és viszonyainak megismerését céljából külön „keleti kereskedelmi tanfolyam“ áll fenn.

Budapest, V., Alkotmány-utca 11. sz. 1891. augusztus havában.

A budapesti kereskedelmi Akadémia igazgatósága.

Speziallaboratorium
für Schönheitspflege
der Salvoratopistika
Nasica bei Eszék

Szelvénytám 435.
Ezen szelvény beküldése után,
ingyen küldjük a Toilette-
tíkok című füzetet, mely-
nek ára különben 25 kr.

Nem lesz szeplője, bőrárkája és pör-
senése, ha szorgalmasan használja a
Arzenkénest. . . . 35 kr.
Mosdóvizet. . . . 40 kr.
Salvator-szappant. . 40 kr.
Lyoni rizslisztet 50—80 kr.

Kézipasztámtól (60 kr.) 3 nap alatt
minden kéz gyengéd és fehér lesz, csak nem
szabad hamisítványokat elfogadni.

Figyeljen a teljes czimre!!
különben az arzen el van rontva.

Gyár és szétküldési raktár:
Salvator-gyógyszertár Nasiceban, Eszék mellett.
Ismételésülőknek a legmagasabb engedmény.
Raktár Budapest Török József gyógy-
szerésznél, Király-utca 12. szám.

Ruzitska Ármin, Budapest.

Könyvkiadás és könyv-
kereskedés

KÖNYV
HÁVONKENT
70
KÖLCSÖNZO-
INTEZET

Legnagyobb választék minden ágban
Könyvtárolás és könyv-
kereskedés

Erzsébet - körút 41. szám.

HÖLGYEK
FIGYELMÉBE!!

A legújabb és legkínálóbb, Dr.
Hachon-féle arzenisztító kenőcs
és bőrszépítő szappan ára nagy
tégely 60 kr., kicsi 35 kr. szap-
pan 35 kr. Kapható Budapesten
Török József gyógyszer. és az
ország jobb hírv. gyógytáraitban.

VÉGHLESI

VERA
FORRÁS

Hazánk
legtisztább, leg-
olcsóbb és legjobb szén-
savdús, égvényes savanyúvíze,
Véghles-Szalattán, Zólyomn. mindig
friss töltésben kapható a budapesti főraktárban:
Erzsébet-körút 56. szám alatt,
továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben!
Telefon összeköttetés. Számos raktár a vidéken.

A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

„Kis Nemzeti Múzeum“
47—48. kötet.

Falusi történetek
Irta
Könyves Tóth Kálmán.

Ara a két kötetnek fűzve 1 frt, vászonkötésben 1 frt 40 kr.

Tartalom: Nemzetes ur ördöge. — Javaz asszony keresztanyja. — A keresztlevél. — A honvéd árnya. — Hittelné asszonyság és kedves férje. — Tökéi Bécsi és mostoha fia. — Újmódi Zsófi. — Szegény teén asszony. — Karcsosny anyaga. — A pénz árnyéka. — Bel-ka, a szegény zsidóleány. — Miért nemült el a vörös kakas. — Süprünnyél a házasságrontó. — Az ellilant hónap, vagy hová lett a februárius. — Csak néhány hajszál. — A vasúti ór. — A szél hozta, a víz vitte.

49—50. kötet.

Magyar közmondások
gyűjteménye

Különös tekintettel az életbölcsekre és a nevelésre.

(Több mint hatezer közmondás.)

Rendszerbe foglalta
ALMÁSY JÁNOS.

Ara a két kötetnek fűzve 1 frt, vászonkötésben 1 frt 40 kr.

35. SZÁM. 1891.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 30.

XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 fél évre — 6 •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
fél évre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 3 frt
fél évre — 3 • Külföldi előfizetőknek a postai
meghatározott vilájdíj is eszandó

1848/49-KI EMLÉKEK.

A szabadságharc emléktárgyainak kiállításáról.

Kossuth Lajos követé választása 1847 okt. 17-én.

Az óriások harcának mondható a küzdelem, melyet az úgynevezett ébredési korszak idején a magyarországi politikai pártok, t. i. a bécsi udvarhoz szító konzervatív párt és a nemzeti haladás zászlaját lobogtató szabadelvű párt vívtak egymás ellen. Amaz az udvari döntő körökben, a Bécsben székelő kormányban, tehát a hatalomban, ez a nemzet fölébredt közérzetében találta legfőbb támaszát, s ket-jök között alig volt képzeltető megalkuvás.

József nádor, a böles és előrelátó

államférfi, attól kezdve, hogy a

konzervatív párt a kormánytval egyesült és szorosabb összekötésbe lépett az udvari körökkel, mint egy a pártok fölé emelkedve, kizárólag arra használta föl tekintélyét, hogy a két párt közötti ellentéteket enyhítse. Ámde ez az engesztelő befolyás megszűnt 1847 január 13-án bekövetkezett halálával, s midőn V. Ferdinánd király József főherceget fiát, István főherceget, nevezte ki Magyarországi királyi helytartóává, — nyilván abból a czélból, hogy a legközelebbi országgyűlés nádornak megválasztása, — a szabadelvű ellenzék is újabb reményt merített a közeli győzelemre s annál nagyobb hévvel fogott hozzá a választási előkészületekhez, mennél nagyobb erőt fejtett ki a kormány az adminisztratív rendszer segítségével a konzervatívok mellett.

Ez óriások küzdelmében is titánként emelkedett ki Kossuth alakja, ki mint fiatal ügyvéd s távollevők követje jelent meg a pozsonyi diétán s az „Országgyűlési tudósítások“ czimmel megjelenő írott lapjával indította meg azt a hódító hadjáratot, mely épűgy, mint az általa utóbb kiadott „Törvényhatósági tudósítások“, a szabadelvű eszméket terjeszté el szerte az országban, csodás hatást keltve, s a közvéleményt magával ragadva.

A bécsi kormány szemében szálla kezdett lenni ez a mozgalom. Met-

ternich kormánya, a mint hűtlenségi pörbe fogatá s börtönre vetté Wesselyi Miklóst az örökvaltság tárgyában mondott beszédeért, valamint az országgyűlési ifjuság több tagját a reformtársulat alakításáért: épűgy bánt el Kossuthal is. Katonaszággal fogatá el zugligeti nyaralójában s kiragadva családja köréből, börtönre vetté, hol két évig sinylett s honnan csak a király kegyelmi szava szabadította ki.

Kossuth Lajos, mint a nemzeti ügy martirja, tekintélyben, népszerűségben megnövekedve, lépett ismét a küzdőterre s megalapítá a „Pesti Hírlap“-ot, mely az ő kezében a szabadelvű párt harcainak leghatalmasabb fegyvere lett.

A megyegyűléseken már előbb is hatalmas befolyást gyakorolt ékesen szóló szavával; most ezt a hatást megtízszerezte ragyogó tollával. Az ősiség eltörlése, telekkönyvek behozatala, bank föllállítás, ezéhek és egyedáruságok megszüntetése, általános birtoklási s hivatalviselési jog, papság és nemesség adózása a megyei házi pénztárba, népnevelés, sajtószabadság, vásárok rendezése, polgári és büntető törvénykönyv, esküdtsek, a közigazgatás elválasztása az igazságszolgáltatástól, népképviselési rendszer, s majd a felelős parlamenti kormány: ezek voltak azok az eszmék, a melyekért küzdött s melyeknek megérlelésére senki ő nála többet nem tett.

Ő volt lelke a védegyeleti mozgalomnak is, melynek czélja volt Magyarországon ipart teremteni s Ausztriával szemben kimenteni a hazát abból a gyarmati viszonyból, melyben az századok óta sinylett.

A mit Kossuth ez irányban s a mindinkább lábra kapó adminisztratív rendszer ostromlásában kifejtett, az emberi erőt túlhaladó munka. Pedig ő a hatalomnak ezernyi eszközzel szemben csak tollal és élőszóval dolgozott. De míg élő szava előtt csak a megyék termetei s az egyleti gyűlések voltak nyitva: a legtermékenyebb tér, melyen az általa hintett magvak legbiztosabban fölszardzhattak volna, t. i. az országgyűlési terme, el volt előle zárva. Kossuth, a nemzet nagy többségének vezére, ő, a ki a szabadelvű párt programját, a híres „Ellenzéki nyilatkozat“-ot szerkesztette, még akkor nem is volt országgyűlési követ.

Érezte e helyzet hamis voltának súlyát a párt, érezte a nemzet, s hatalmas mozgalom indult meg, hogy Kossuth Lajos az őt megillető helyet az ország törvényhozásában foglalja el. Pestmegye, az ország vezérvármegyéje állította föl egyik jelöltjének, Szentkirályi Móríz mellé.

Lett erre zavar és megütözés a kormány és a konzervatív párt körében. Kerestek embert ellene, a kivel megbuktatni lehessen. Meg is környékezték Patay Józsefet; de ez kijelenté, hogy inkább kiköl-

KOSSUTH LAJOS 1841-KI ARCZKÉPE. — EYBL RAJZA.